

Vluchtelingen in getallen

2003 - 2004

(cijfers tot medio 2003)

Hoeveel vluchtelingen zijn er wereldwijd? Krijgt Nederland meer asielzoekers dan andere Europese landen? Waar komen ze eigenlijk vandaan? Veel gestelde vragen, waarop deze brochure een antwoord geeft.

Om de verschillende cijfers goed met elkaar te kunnen vergelijken, gebruikt VluchtelingenWerk Nederland zoveel mogelijk de statistieken van de UNHCR, de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties. Voor de Nederlandse statistieken is gebruik gemaakt van de cijfers die de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) ter beschikking stelt.

Een vluchteling is iemand die uit gegronde vrees voor vervolging wegens ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging, zich buiten het land bevindt waarvan hij de nationaliteit bezit, en die de bescherming van dat land niet kan, of uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil inroepen.

(Vluchtelingenverdrag van Genève, 1951)

Colofon

Vluchtelingen in getallen 2003-2004.

Artikelnummer: 13010065

Overname van gegevens uit deze folder is, met bronvermelding, toegestaan.

Vormgeving en visualisaties: H&R Communicatieve Vormgeving

Tekst: afdeling Communicatie, VluchtelingenWerk Nederland

Druk: Wilco

Oplage: 10.000

Prijs: € 0,50

© VluchtelingenWerk Nederland, december 2003

Inhoudsopgave

1. Vluchtelingen wereldwijd	p. 4
2. Vluchtelingen in Europa	p. 6
2.1 Asielaanvragen	p. 6
2.2 Beslissingen	p. 8
3. Vluchtelingen in Nederland	p. 10
3.1 Asielaanvragen	p. 10
3.2 Beslissingen	p. 13
4. Verder lezen?	p. 15
5. Over VluchtelingenWerk Nederland	p. 16

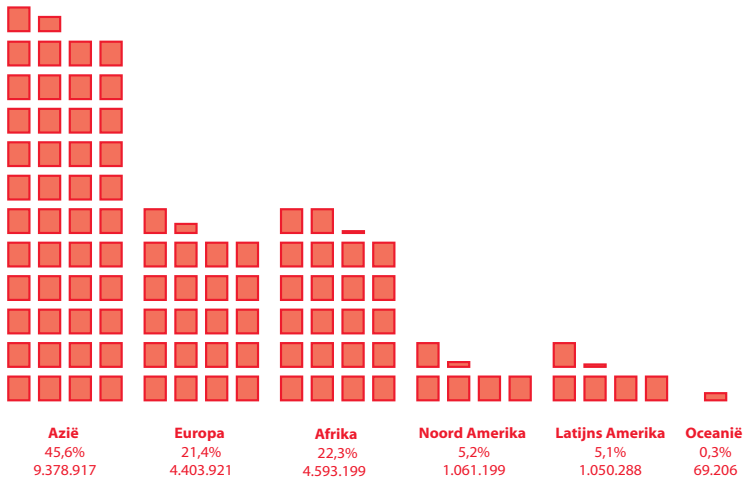

1 Vluchtelingen wereldwijd

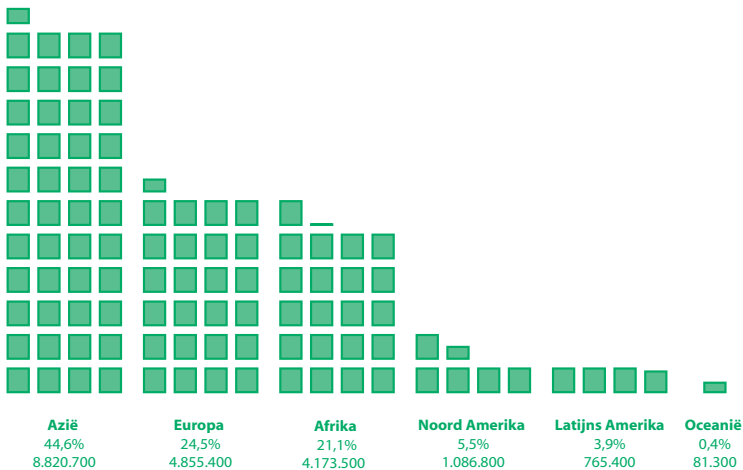
De UNHCR berekende het aantal mensen dat begin 2003 op de vlucht was op ruim 20,5 miljoen mensen. Dat waren er bijna 800.000 meer dan begin 2002. Van die 20,5 miljoen zijn er ruim 10 miljoen erkende vluchtelingen; ruim 1 miljoen asielzoekers; bijna 2,5 miljoen teruggekeerde vluchtelingen die door de UNHCR worden bijgestaan en ruim 6,7 miljoen binnenlandse vluchtelingen (ook wel 'ontheemden'), staatlozen en door oorlog verdrevenen.

fig. 1.1 Aantal vluchtelingen per werelddeel¹

1-1-2003 Totaal: 20.556.781

1-1-2002 Totaal: 19.783.100

Bron: 2002 statistics on asylum-seekers, refugees and others of concern to UNHCR, augustus 2003

fig. 1.2 Landen met de grootste groep vluchtelingen¹ binnen de grenzen, per 1-1-2003

1. Afghanistan	3.376.479
2. Iran	1.307.798
3. Pakistan	1.229.041
4. Russische Federatie	971.912
5. Duitsland	953.000
6. Colombia	950.238
7. Verenigde Staten	878.488
8. Joegoslavië	715.507
9. Tanzania	699.546
10. Sri Lanka	683.793
...	...
24. Nederland	206.521

Bron: 2002 Statistics on asylum-seekers, refugees and others of concern to UNHCR, augustus 2003

fig. 1.3 Tien grootste groepen vluchtelingen/ ontheemden in de wereld naar land van herkomst², per 1-1-2003

1. Afghanistan	2.480.890
2. Burundi	574.350
3. Soedan	505.233
4. Angola	432.785
5. Somalië	429.474
6. Gaza Strook ³	428.710
7. Dem. Rep. Congo	415.479
8. Irak	400.638
9. Bosnië	371.570
10. Vietnam	348.301

Bron: 2002 Statistics on asylum-seekers, refugees and others of concern to UNHCR, augustus 2003

¹ Vluchtelingen, asielzoekers, terugkerende vluchtelingen, ontheemden en anderen die door de UNHCR worden bijgestaan.

² De Koerden worden niet apart geregistreerd, maar vindt men met name onder de Turkse en Irakese vluchtelingen.

³ Het aantal Palestijnse vluchtelingen in totaal wordt door de UNRWA (de VN afdeling die verantwoordelijk is voor de ondersteuning van Palestijnse vluchtelingen) geschat op 4 miljoen.

2 Vluchtelingen in Europa

2.1 Asielaanvragen

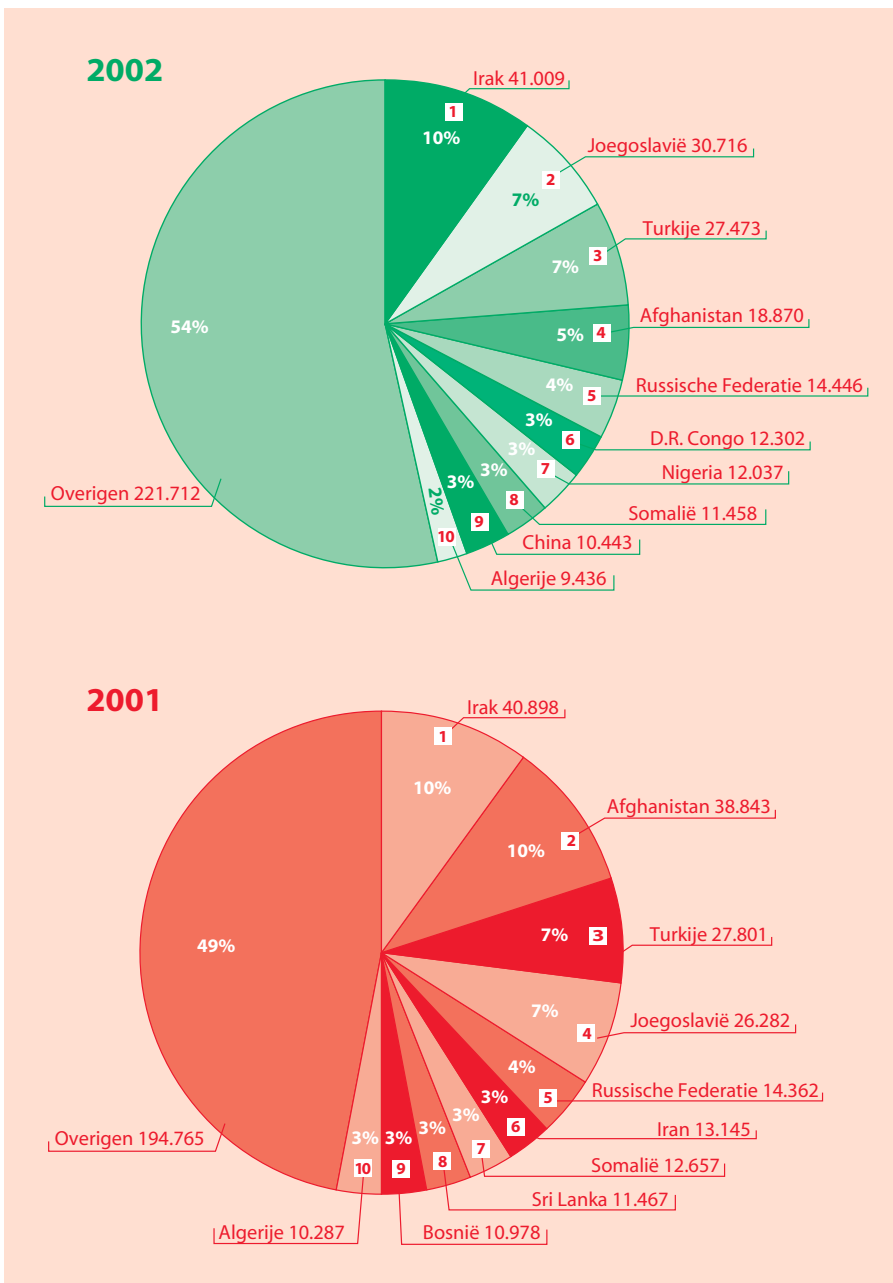
fig. 2.1 Individuele asielaanvragen in de top tien van West-Europese landen

	2002	2001	2000
1. Ver. Koninkrijk	109.548	86.186 (2)	97.860 (1)
2. Duitsland	71.127	88.287 (1)	78.760 (2)
3. Frankrijk	51.004	47.260 (3)	38.590 (5)
4. Oostenrijk	36.983	30.135 (5)	18.280 (6)
5. Zweden	32.995	23.499 (7)	16.370 (9)
6. Zwitserland	26.125	20.633 (8)	17.660 (8)
7. België	18.768	24.527 (6)	42.690 (4)
8. Nederland	18.667	32.579 (4)	43.895 (3)
9. Noorwegen	17.480	14.782 (9)	10.843 (11)
10. Ierland	11.634	10.326 (11)	10.938 (10)

Bron: Asielaanvragen in Europa 2002, IND, maart 2003

Hierboven zetten we de absolute aantallen asielaanvragen van de West-Europese landen op een rijtje. Hier staat Nederland op de 8^e plaats. Bij een vergelijking van het aantal asielzoekers per oppervlakte staat Nederland op de 3^e plaats van de West-Europese top tien.

fig. 2.2 Tien grootste groepen asielzoekers in Europa naar nationaliteit

Bron: Asielaanvragen in Europa 2002, IND, maart 2003

2.2 Beslissingen

Statistieken lijken objectieve cijfers te geven. Toch is er al jarenlang discussie over het juiste percentage erkende vluchtelingen, zowel in Europa als in Nederland. Het beslissingscijfer wordt veel gebruikt om dit percentage aan te duiden. Ook hierover bestaat echter verwarring. In de besliscijfers worden alle beslissingen bij elkaar opgeteld, zowel de beslissingen in eerste aanleg, als die na beroep of hoger beroep. Wanneer een asielzoeker in eerste instantie wordt afgewezen en in tweede instantie een verblijfsvergunning krijgt toegekend, komt hij tweemaal in de statistieken terecht: eenmaal als afgewezen en eenmaal als toegelaten vluchteling. Bovendien duurt het vaak meerdere jaren voordat een finale beslissing wordt genomen over een asielaanvraag. Het aantal beslissingen loopt daarom niet gelijk met het aantal asielaanvragen van dat jaar.

fig. 2.3 A Beslissingen op asiolverzoeken in tien Europese landen in 2002

2002:					
Land	Totaal	A-status ⁴	(v)vtv/VVA ⁵	Gesloten ⁶	Afwijzingen
Ver. Kon.	147.115	14,9%	13,6%	10,1%	61,4%
Duitsland	130.162	5,1%	1,2%	33,1%	60,6%
Nederland ⁷	70.290	-	12,5%	-	87,5%
Zwitserland ⁸	25.185	6,8%	16,3%	39,4%	37,2%
Frankrijk	76.29	14,1%	-	-	85,9%
Oostenrijk	29.88	3,7%	-	82%	14,3%
Zweden	39.740	1,2%	17,6%	9,5%	71,7%
Ierland	20.874	9,5%	0,5%	43,2%	46,8%
Denemarken	12.229	10,3%	13,7%	-	76%
België	7.717	17,3%	-	16,7%	66%

Bron: 2002 UNHCR Populations Statistics (provisional), augustus 2003

⁴Erkenning als vluchteling.

⁵(Voorwaardelijke) vergunning tot verblijf / Verblijfsvergunning asiel voor bepaalde of onbepaalde tijd.

⁶Gesloten vanwege andere dan inhoudelijke overwegingen, bijv. met onbekende bestemming vertrokken, overlijden, intrekking.

⁷Gegevens IND.

⁸Gegevens ECRE Country Report 2002.

⁹(Voorwaardelijke) vergunning tot verblijf.

fig. 2.3 B Beslissingen op asielverzoeken in tien Europese landen in 2001

2001:					
Land	Totaal	A-status ⁴	(v)vtv/VVA ⁵	Gesloten ⁶	Afwijzingen
Ver. Kon.	161.580	11,8%	12,1%	14,2%	61,8%
Duitsland	107.193	21,2%	3,2%	24,0%	51,7%
Nederland ⁷	72.843	0,6%	13,9%	-	85,5%
Zwitserland	54.493	6,3%	36,6%	24,9%	32,2%
Frankrijk	65.143	14,9%	-	-	85,1%
Oostenrijk	26.494	4,4%	-	81,1%	14,5%
Zweden	25.042	1,2%	26,2%	7,8%	64,9%
Ierland	15.724	5,9%	0,4%	52,1%	41,6%
Denemarken	11.291	17,8%	27,3%	-	54,8%
België	5.439	21,2%	-	3,6%	75,2%

Bron: 2001 UNHCR Population Statistics (provisional), juni 2002

fig. 2.3 C Beslissingen op asielverzoeken in tien Europese landen in 2000

2000:					
Land	Totaal	A-status ⁴	(v)vtv ⁹	Gesloten ⁶	Afwijzingen
Ver. Kon.	110.060	9,3%	19,7%	25,4%	45,6%
Duitsland	105.502	10,8%	1,5%	29,0%	58,6%
Nederland ⁷	76.809	2,4%	10,3%	12,6%	74,8%
Zwitserland	55.273	3,7%	30,6%	20,8%	44,8%
Frankrijk	48.362	14,6%	-	-	85,4%
Zweden	22.405	2,1%	38,2%	5,7%	54,0%
Ierland	12.496	4,8%	-	37,3%	57,8%
Denemarken	9.075	14,7%	27,9%	-	57,3%
België	6.473	21,3%	-	4,1%	74,5%
Oostenrijk	5.789	17,3%	-	-	82,6%

Bron: Refugees and others of concern to UNHCR, 2000 Statistical overview, juni 2002

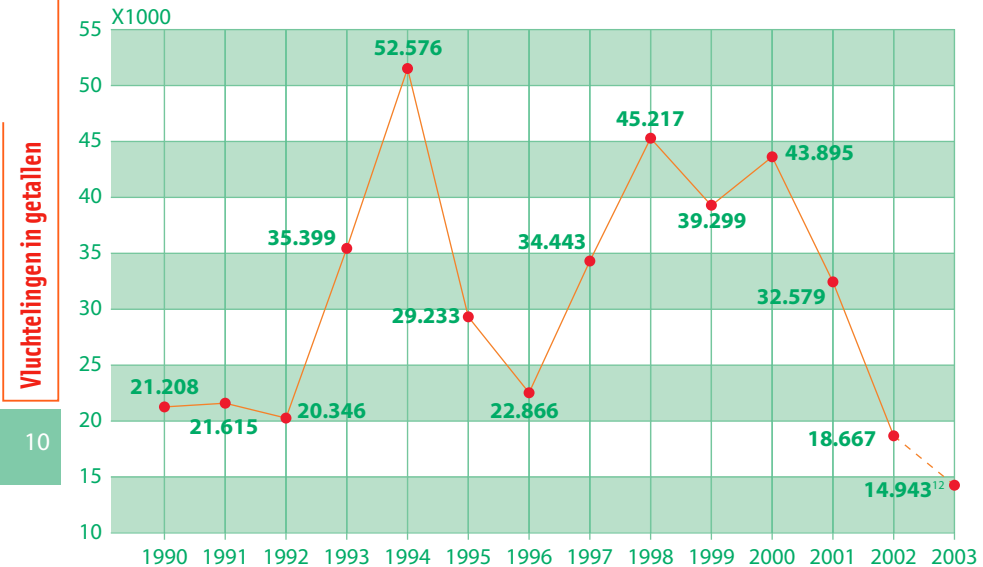
3 Vluchtelingen en asielzoekers in Nederland

Vluchteling of asielzoeker?

In het dagelijkse taalgebruik worden de termen vluchteling en asielzoeker vaak door elkaar gebruikt. Juridisch is er echter een wezenlijk verschil. Een asielzoeker is iemand die asiel heeft aangevraagd. Zolang de overheid nog geen beslissing heeft genomen, blijft iemand asielzoeker. Hij wordt pas 'als vluchteling erkend' als op de asielaanvraag positief is beslist.

3.1 Asielaanvragen

fig. 3.1 Aantal asielaanvragen in Nederland vanaf 1990

bron: IND

¹² Cijfers berekend op basis van de gegevens van de eerste 6 maanden van 2003, toen 7466 mensen asiel aanvroegen.

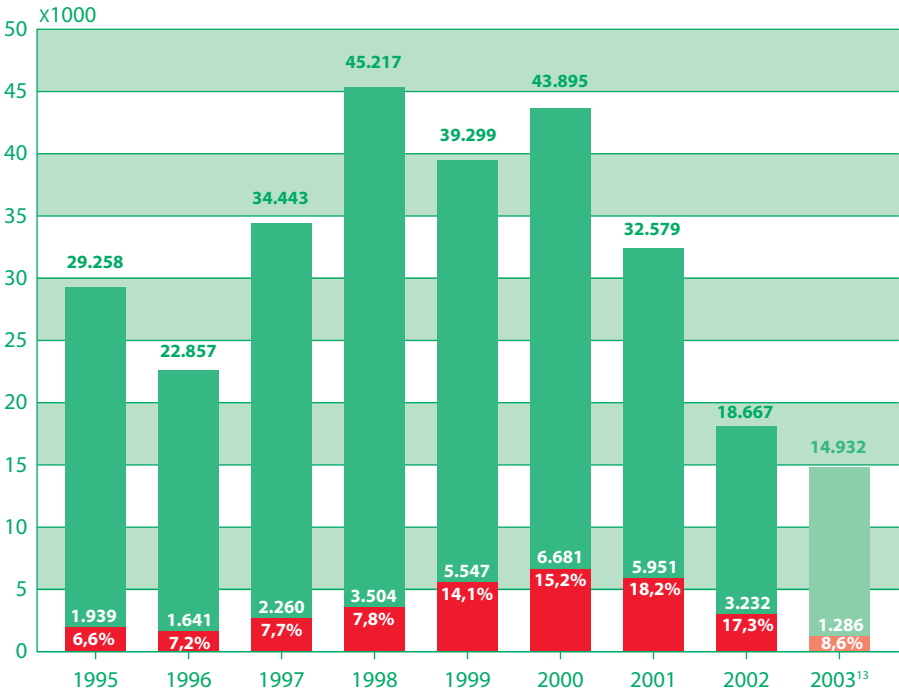
fig. 3.2 Tien grootste groepen asielzoekers in 2001 en 2002 in Nederland

Asielaanvragen 2002			Asielaanvragen 2001		
1. Angola	1.891	(10,1%)	1 Angola	4.111	(12,6%)
2. Sierra Leone	1.620	(8,7%)	2 Afghanistan	3.614	(11,1%)
3. Afghanistan	1.077	(5,8%)	3 Sierra Leone	2.405	(7,4%)
4. Irak	1.022	(5,5%)	4 Iran	1.519	(4,6%)
5. Iran	665	(3,5%)	5 Guinee	1.467	(4,5%)
6. Turkije	638	(3,6%)	6 Turkije	1.400	(4,3%)
7. Nigeria	556	(3%)	7 Irak	1.329	(4,1%)
8. China	541	(2,9%)	8 Somalië	1.098	(3,3%)
9. Somalië	538	(2,9%)	9 Bosnië	1.026	(3,1%)
10. D.R. Congo	522	(2,8%)	10 Russische Fed.	911	(2,8%)
Overig	9.597	(51,6%)	Overigen	13.699	(42,0 %)
Totaal	18.667	(100%)	Totaal	32.579	(100%)

Bron: Ministerie van Justitie, IND/INDIAC, januari 2003

fig. 3.3 Alleenstaande minderjarige asielzoekers, 1995-2002, in Nederland

Totaal aantal asielzoekers, aantal ama's, aandeel ama's in het totaal (%)

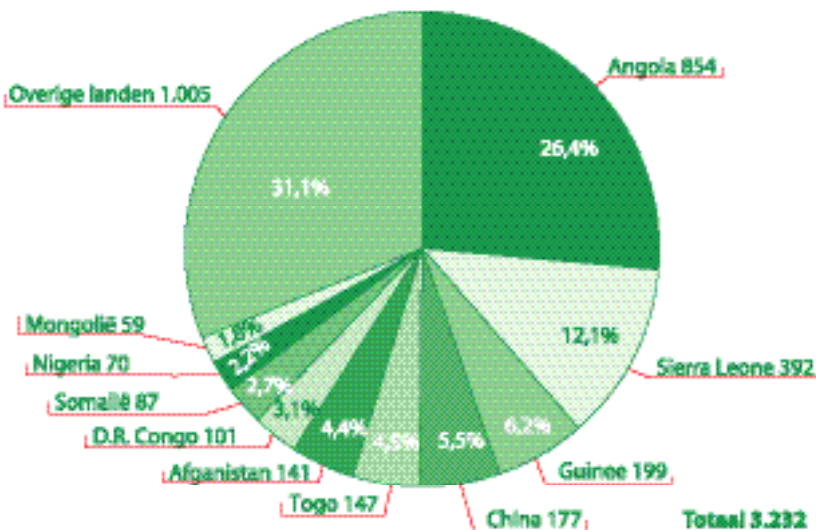

Bron: www.ind.nl

¹³Cijfers berekend op basis van de gegevens van de eerste 6 maanden van 2003, toen 643 ama's naar Nederland kwamen.

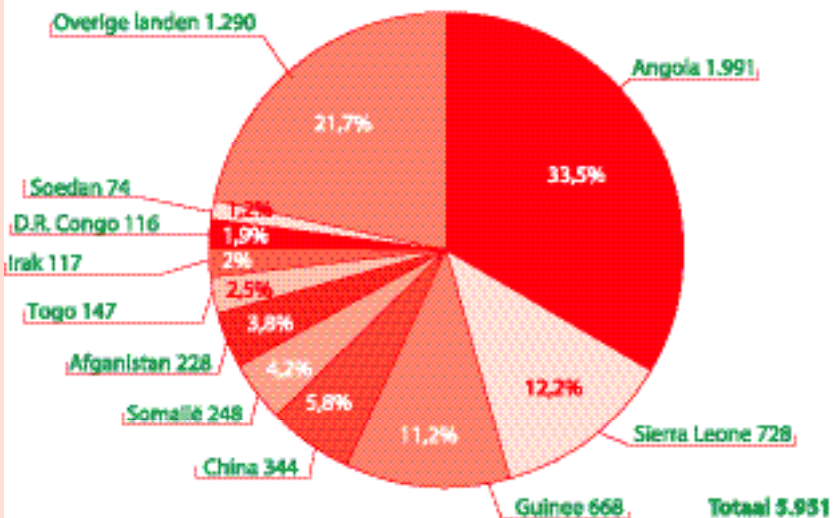
fig. 3.4 Asielverzoeken van ama's naar nationaliteit in 2002 en 2001, in Nederland

2002

Bron: www.ind.nl

2001

Bron: www.ind.nl

3.2 Beslissingen

Verblijfsvergunningen

Met de invoering van de Vreemdelingenwet 2000 (VW 2000), in april 2001, zijn de verschillende soorten verblijfsvergunningen voor vluchtelingen vervangen door een simpeler stelsel van verblijfsvergunningen. Het trio A-status (erkenning als vluchteling), Vergunning tot Verblijf (vtv, ook wel C-status genoemd) en Voorwaardelijke Vergunning tot Verblijf (vvtv) werd vervangen door één *Verblijfsvergunning voor asiel bepaalde tijd* (VVA-bep). Deze voorwaardelijke verblijfsvergunning kan na drie jaar (wordt binnenkort verlengd naar 5 jaar) worden omgezet in een *Verblijfsvergunning voor asiel onbepaalde tijd* (VVA-onb), een definitieve verblijfsvergunning. Daarnaast werd de Verblijfsvergunning Regulier (VVR) geïntroduceerd, die ook aan asielzoekers kan worden toegekend. In de hier volgende figuren worden voor de jaren vóór 2001 de oude vergunningen gehanteerd, en ná 2001 de nieuwe vergunningen.

fig. 3.5 Positieve beslissingen op individuele asielaanvragen van 1996 tot en met 2002

Jaar	Totaal beslissingen	A-status	Vtv	Vvtv	Totaal positief
1996	84.071	10,5%	8,8%	8,8%	28,0%
1997	49.138	13,5%	10,5%	10,5%	34,5%
1998	47.829	5,0%	7,5%	19,0%	31,5%
1999	60.920	2,5%	5,7%	14,0%	22,2%
2000	76.809	2,3%	6,2%	4,1%	12,6%
2001	72.843	0,6%	2,2%	1,1%	
		VVA-bep	VVA-onb	VVR-bep+ onb	
		6,7%	0,7%	3,2%	14,5%
2002	70.290	5,8%	1%	5,7%	12,5%
2003 ¹⁴	43.666	19,1%	3%	3%	25,1%

Bron: www.ind.nl

Cohortcijfers

Zoals in paragraaf 2.2 al is uitgelegd, geven statistieken vaak aanleiding tot discussie. Zo ook de cijfers over de beslissingen op asielaanvragen. Uit de cijfers van de IND (figuur 3.5) komt het beeld naar voren dat slechts een klein aantal van alle asielzoekers een verblijfsvergunning krijgt. De cohortcijfers, die de IND in 2002 publiceerde (fig. 3.6), geven echter een ander beeld. Bij de cohortcijfers worden alle asielzoekers die in één bepaald jaar asiel hebben aangevraagd, gedurende hun hele asielprocedure gevolgd. Veel asielzoekers krijgen immers na verloop van vele jaren alsnog een verblijfsvergunning. De cohortcijfers geven daardoor een realistischer beeld dan de beslissingcijfers.

¹⁴ Cijfers berekend op basis van de gegevens van de eerste zes maanden van 2003, toen 21.833 beslissingen zijn genomen.

fig. 3.6 Beslissingen op asielaanvragen uit de jaren 1998 - 2002¹⁵ : cohortcijfers

Jaar	1998	1999	2000	2001	2002
Totaal oude Vreemdelingenwet	41.959	33.475	27.576	1.761	-
Waarvan nog in procedure ¹⁶	3,8%	3,7%	6,3%	4,9%	-
Totaal VW2000	1.710	3.683	11.240	26.545	15.612
Waarvan nog in procedure	54,1%	57,8%	55,3%	51,3%	41%
Totaal positieve beslissingen	30,4%	19,0%	16,5%	12,5%	7,7%

Uit: Cohortanalyse Asielprocedure 1998 - 2002, peildatum 31-03-2002, IND Informatie- en Analysecentrum, mei 2003.

Het percentage positieve beslissingen op asielverzoeken die vanaf 1998 werden ingediend, vertoont een dalende tendens: van het cohort 1997 kreeg 47,3% een positieve beslissing. In veel gevallen is de asielprocedure van de mensen uit latere cohorten nog niet afgerond. Tienduizenden asielzoekers wachten nog op een definitieve beslissing. Daarom ligt het in de verwachting dat de toelatingspercentages nog zullen stijgen.

fig. 3.7 Uitzetting afgewezen asielzoekers, 1995 - 2002

Jaar	MOB/ Adrescontrole ¹⁷	Vertrek onder toezicht ¹⁸	Verwijdering / uitzetting ¹⁹	Overig	Totaal terugkeer
1995	8.790	2.350	3.370		14.509
1996	11.090	1.840	3.550		16.481
1997	14.425	1.186	3.267		18.878
1998	10.640	1.090	2.620		14.342
1999	11.247	3.981	2.523	585	18.336
2000	10.871	3.188	2.027	536	16.622
2001	11.967	1.253	2.112	691	16.023
2002	16.875	1.537	2.276	567	21.255

Bron: www.ind.nl

Het eerste halfjaar van 2003 verlieten 11.985 afgewezen asielzoekers Nederland. De stijgende lijn die in 2002 is ingezet lijkt dus te worden doorgetrokken.

¹⁵ In april 2001 werd de Vreemdelingenwet 2000 ingevoerd. Een deel van de asielaanvragen van vóór die tijd wordt afgehandeld volgens deze nieuwe wet, een deel volgens de oude wet.

¹⁶ Nog in procedure na een afwijzing.

¹⁷ Met onbekende bestemming vertrokken: bij adrescontrole bleek dat betrokkene is vertrokken.

¹⁸ Betrokkene heeft zich bij een grenspost gemeld, en heeft onder toezicht het land verlaten.

¹⁹ Betrokkene is onder begeleiding van de marechaussee het land uitgezet.

4 Verder lezen?

VluchtelingenWerk Nederland komt op voor de rechten van vluchtelingen en helpt hen bij het opbouwen van een nieuw bestaan in Nederland. Op de website www.vluchtelingenwerk.nl vindt u nieuws, achtergronden en statistieken.

De **Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)** beslist wie in Nederland mag blijven en wie niet. Op de website www.ind.nl staan diverse getallen over asielzoekers en vluchtelingen in Nederland.

Het **ministerie van Justitie** brengt regelmatig verslag uit over het asielbeleid aan de Tweede Kamer. Deze zogenaamde 'Vluchtelingenrapportages' zijn te vinden op www.justitie.nl, ga naar rapporten en nota's.

Het **Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA)** is een zelfstandig bestuursorgaan van het ministerie van Justitie. Het COA is verantwoordelijk voor de eerste opvang en huisvesting van asielzoekers. Cijfers over de centrale opvang (bezetting, doorstroom, herkomst van asielzoekers) zijn te vinden op www.coa.nl.

www.cbs.nl is de website van het **Centraal Bureau voor de Statistiek**. De rubriek 'Cijfers' geeft verschillende zoekingen, waaronder veel cijfers over vluchtelingen, asielzoekers en allochtonen in Nederland.

Het **Netherlands Interdisciplinary Demographic Institute (NIDI)** doet onderzoek naar demografische ontwikkelingen in Nederland. Op de website www.nidi.nl zijn verslagen van deze onderzoeken te vinden.

De **UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees)** is de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties. De afdeling Registratie en Statistieken publiceert regelmatig overzichten van het aantal vluchtelingen, asielzoekers, ontheemden, teruggekeerde vluchtelingen en anderen die de UNHCR wereldwijd ondersteunt, op www.unhcr.ch.

De niet-regeringsgebonden organisatie **U.S. Committee for Refugees** brengt ieder jaar het 'World Refugee Survey' uit. Een inmiddels gerenommeerd overzicht van de omstandigheden waarin vluchtelingen verkeren. Op de site www.refugees.org worden deze overzichten per land gepubliceerd.

De **ECRE** is een koepelorganisatie van 74 niet-regeringsgebonden organisaties uit 31 landen, waaronder Nederland. De ECRE zet zich in voor humane en rechtvaardige asielprocedures en goede mogelijkheden voor integratie voor vluchtelingen in de Europese Unie. Op www.ecre.org worden statistische gegevens uit veel Europese landen bijeengebracht.

5 Over VluchtelingenWerk Nederland

VluchtelingenWerk Nederland komt op voor de rechten van vluchtelingen en helpt hen bij het opbouwen van een nieuw bestaan in Nederland. VluchtelingenWerk is een vereniging van mensen. De organisatie draait op de inzet van vrijwilligers en betaalde medewerkers. Ook de steun van donateurs die zich achter de doelstellingen van VluchtelingenWerk scharen, is onontbeerlijk.

**Wilt u ons steunen? Word donateur van VluchtelingenWerk Nederland!
Bel 020-3467207 voor een gratis informatiepakket.
Of kijk op www.vluchtelingenwerk.nl.**

VluchtelingenWerk Nederland
Landelijk Bureau
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon: 020-3467200
Fax: 020-6178155
Website: www.vluchtelingenwerk.nl
E mail: info@vluchtelingenwerk.nl
Giro: 123488, Amsterdam

VluchtelingenWerk Nederland. Wij maken er werk van.